

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN REFORMI

”Ammatillinen erityisopettaja – mukana muutoksessa”
Ammatilliset erityisopettajapäivät 3-4.11.2017

opetusneuvos Anne Mårtensson
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

AMMATILLINEN KOULUTUS UUDISTUU

ASIAKASLÄHTÖISYYS

Joustava
hakeutuminen ja
koulutukseen pääsy

Selkeämpi ja
työelämän tarpeisiin
paremmin vastaava
tutkintojärjestelmä

TIIVIS YHTEISTYÖ
TYÖELÄMÄN KANSSA

Yksi näyttöön
perustuva
tapa suorittaa
tutkinto

Osaamisperusteiset,
yksilölliset
opintopolut kaikille

Mitä teemme
reformissa?

Yksi laki
ammattillisesta
koulutuksesta

Työvoimakoulutus
osaksi uutta
ammattillista
koulutusta

OSAAMISPERUSTEISUUS

Tuloksiin ja
vaikuttavuuteen
kannustava
rahoitusjärjestelmä

Yksi tutkintojen ja
koulutuksen
järjestämislupa

HENKILÖKOHTAISET
OPINTOPOLUT

LAAJA-ALAINEN
OSAAMINEN

Monipuolisemmat
oppimisympäristöt
ja enemmän
opiskelua työpaikoilla:
koulutusoppiminen
ja oppisopimus

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

#AMISREFORMI

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017

1.1.2018 alkaen voimaan

- Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus
- Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi.
- Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.
- Osana tutkintokoulutusta voidaan tutkinnon perusteissa määrätyn lisäksi järjestää opiskelunvalmiuksia tukevia opintoja, joiden tarkoituksena on, että opiskelija hankkii sellaista yksilöllisiin tarpeisiinsa perustuvaa osaamista, joka antaa hänelle edellytykset osallistua tutkintokoulutukseen ja osoittaa osaamisensa näytössä tai muulla tavoin. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelunvalmiuksia tukevien opintojen järjestämisestä ja sisällöstä.
- Opiskelijalle tilapäisesti annettavaa erityistä oppimisen tukea ja ohjausta ei katsota ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetuksi erityiseksi tueksi, vaan opiskelijan tulisi muilla ohjauksen ja tuen muodoilla sekä oppimisvalmiuksia tulevilla opinnoilla saada riittävä tuki opintoihin. Erityisen tuen peruste ei myöskään ole maahanmuuttajien tai vieraskielisten kielitaidosta johtuvat tuen tarpeet tai muut koulutuksen puutteesta johtuvat syyt, joihin tulee vastata muilla tuen muodoilla.

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Erityinen tuki (1)

- Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä.
- Erityisopetuksena annettavaan erityiseen tukeen on jatkossa oikeus myös ammattitutkinto- tai erikoisammattitutkintokoulutuksessa olevalla opiskelijalla, jos hän tutkinnon perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi tarvitsee oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea.
- Erityisen tuen antamisen tavoitteena on lisäksi edistää opiskelijan kokonais kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalveluiden tuottajien kanssa.

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Erityinen tuki (2)

- Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat opiskelevat tavallisesti yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa, mutta tarvitsevat huomattavasti enemmän ja erilaista tukea kuin muut opiskelijat. Erityistä tukea saavan opiskelijan erityisen tuen tarpeet vaihtelevat. Useimmiten perusteena on jokin oppimisvaikeuksia aiheuttava syy, joka edellyttää erityispedagogista tukea. Perusteena voi olla myös sellainen vamma tai sairaus, joka edellyttää muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä oppimisen ja opiskelun mahdollistamiseksi.
- Erityisen tuen tarve on määriteltävä jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti, ja tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti suunnitellun ja ohjatun oppimisprosessin avulla. Tilastokeskuksen 0-12 luokitus ei ole laissa tarkoitettu erityisopetuksen peruste, vaan erityisen tuen tarve tulee kuvata kunkin opiskelijan kohdalta yksilöllisesti niin, että myös erityisen tuen tarpeisiin voidaan vastata suunnitelmallisella pedagogisella tuella sekä ottaa erityiset tarpeet huomioon erityisillä opetus- ja opiskelujärjestelyillä.

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen (1)

- Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. Mukauttaminen koskee ainoastaan osaamisen arvioinnin laadullista mukauttamista ja vain ammatillisen perustutkinnon perusteiden arviointikriteereistä poikkeamista.
- Mukauttamisessa on kyse tutkinnonperusteiden arviointikriteerien sopeuttamisesta opiskelijan oppimisedellytysten mukaisiksi silloin, kuin se on erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan kohdalla välttämätöntä. Mukauttamisessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtaiset, mukautetut arviointikriteerit, jotka perustuvat hänen suorittamansa tutkinnon perusteisiin. Mukauttaminen voidaan tehdä joko yhden tai useamman tutkinnon osan arviointikriteereitä mukauttamalla. Jos tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista tulee joltain osin poiketa kokonaan, on tällöin ole kysymys osaamisen arvioinnin mukauttamisesta vaan tällöin tulee soveltaa säädettyä ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeamista.

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen (2)

- Opetushallitus määrää ammatillisen perustutkinnon perusteissa, miltä osin osaamisen arviointia ei voida mukauttaa. Mukauttamisen rajoittaminen on tarpeen erityisesti silloin, jos ammattialalla on sellaisia erittäin keskeisiä ammattitaito- tai turvallisuusvaatimuksia, joiden saavuttaminen on edellytyksenä kyseisessä ammatissa toimimiselle. Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää mukauttamisesta henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa. Valmentavan koulutuksen sekä ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen perusteiden mukaista osaamisen arviointia ei voida mukauttaa.

Vaativa erityinen tuki

- Vaativan erityisen tuen tehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia taikka vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista erityistä tukea.
- Vaativaa erityistä tukea järjestävät vain ne koulutuksen järjestäjät, joiden tehtäväksi tämä on määrätty koulutuksen järjestämisluvassa. Tämän erityistehtävän mukaiseen koulutukseen otettavien opiskelijoiden tulee täyttää mainitut vaativan erityisen tuen saamisen kriteerit. Vaativan erityisen tuen järjestäminen otetaan huomioon koulutuksen järjestäjän rahoituksen painokertoimissa.
- Vaativaa erityistä tukea voidaan antaa sekä tutkintokoulutuksen opiskelijoille että valmentavan koulutuksen opiskelijoille. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus järjestetään aina vaativan erityisen tuen tehtävän perusteella eli tässä koulutuksessa kohderyhmänä olisivat vain ne opiskelijat, jotka ovat oikeutettuja vaativaan erityiseen tukeen.

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeaminen (1)

- Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista, jos tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä.
- Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon, vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.
- Poikkeamisella tarkoitetaan sitä, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden mukaista ammattitaitovaatimusta tai osaamistavoitetta eikä sitä näin ollen myöskään arvioida. Poikkeaminen koskisi vain tutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamista ammatillisissa perustutkinnoissa, ja se voidaan tehdä vain siltä osin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.
- Ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista, osaamistavoitteista taikka osaamisen arvioinnista ei voi

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeaminen (2)

- Poikkeamista voidaan käyttää silloin, jos opiskelijalla ei ole varsinaisen erityisopetuksen tarvetta, mutta esimerkiksi hänen aiempi osaamisensa tai terveydentilansa huomioiden tutkinnon perusteiden mukaiset vaatimukset ovat joltakin osin kohtuuttomia saavuttaa.
- Poikkeaminen voi olla mahdollista myös osaamisen osoittamisessa sellaisen ammatillista perustutkintoa suorittavan kohdalla, joka ei osallistu tutkintokoulutukseen. Tarkoituksena on, että seikka ei estä ammatillisen perustutkinnon suorittamista, vaikka se estäisikin tiettyjen ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamisen. Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista voidaan poiketa vain siinä määrin, kuin se on välttämätöntä.
- Kuten osaamisen arvioinnin mukauttamisen kohdalla, Opetushallitus määrää tutkinnon perusteissa, miltä osin ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista ei voida poiketa esim. ammattialan turvallisuusvaatimusten vuoksi. Tutkinnon perusteista poikkeamisen rajoittaminen on tarpeen erityisesti silloin, jos ammattialalla on sellaisia erittäin keskeisiä ammattitaitovaatimuksia, joiden saavuttaminen on edellytyksenä kyseisessä ammatissa toimimiselle.

Erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättäminen

- Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta ja osaamisen arvioinnin mukauttamisesta sekä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta. Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisältö, osaamisen arvioinnin mukauttaminen sekä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.
- Päätöksiin saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

- jatkossa erityistä tukea tarvitseville tai vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille ei tehdä henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS), vaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)
- valtioneuvoston asetuksella ammatillisesta koulutuksesta säädetty tarkemmin henkilökohtaistamisesta ja henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelmaan **ainakin** merkittävistä tiedoista
 - lain 64 §:ssä tarkoitettu erityisen tuen sisältö
 - erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen aikana
 - osaamisen arvioinnin mukauttaminen ja yksilöllisen osaamisen arviointi
 - 66 §:n mukainen mahdollisesta ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Ammatillisen koulutuksen rahoituksesta

- OKM päättää koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän sekä siihen sisältyvän työvoimakoulutuksen tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän vuosittain valtion talousarvion rajoissa
- koulutuksen järjestäjän tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä ei saa alittaa järjestämisluvassa määrättyä opiskelijavuosien vähimmäismäärää
- perusrahoitus, suoritusrahoitus, vaikuttavuusrahoitus ja strategiarahoitus
- erityistä tukea tarvitsevien ja vaativaa erityistä tukea tarvitsevien rahoituksen painokertoimet

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tuetaan 60 miljoonan euron tukipaketilla (tiedote 1.11.2017)

- Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tueksi on käynnistetty laaja ohjelma, jossa tuetaan koulutuksen järjestäjiä toiminnan uudistamisessa. Ohjelmaan on varattu noin 60 miljoona euroa vuosille 2017-2020. Tavoitteena on uudistaa ammatillisen koulutuksen toimintakulttuuria kokonaisvaltaisesti ja pysyvästi.
- Tavoitteena on tukea reformin onnistunutta toimeenpanoa ja auttaa koulutuksenjärjestäjiä ja opettajia muutoksessa laajalla tukiohjelmalla, jonka rahoitus kokonaisuudessaan on noin 60 miljoonaa euroa vuosien 2017-2020 aikana.
 - muun muassa opettajien osaamisen kehittämiseen, keskeyttämisten vähentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä uudenlaisiin toimintamuotoihin ja digitaalisiin työkaluihin.
- Tukiohjelmalla tuetaan laaja-alaisesti ammatillisen koulutuksen uudistamista vastaamaan uuden lainsäädännön tavoitteita, työelämän ja kansalaisten muuttuvia osaamistarpeita sekä elinikäisen oppimisen tarpeita.
 - Suurin muutos on ajattelutavan kääntyminen järjestelmäkeskeisyydestä osaamisperusteisuuteen ja kysyntälähtöisyyteen. Opiskelija ja työelämä ovat entistä vahvemmin palveluiden lähtökohtana.
- Hallitus päätti kevään kehysriihessä tukea reformin toimeenpanoa yhteensä 30 miljoonalla eurolla vuosina 2018 ja 2019. 60 miljoonan euron kokonaisuus koostuu tästä hallituksen kehysriihen päätöksestä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön vuosien 2017–2020 kehittämismäärärahoista.
- Tukiohjelman toimet ja kehittämishankkeet muodostavat ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteita tukevan kokonaisuuden. Opetushenkilöstön ja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittäminen, viestintä, koulutuksen järjestäjien tuki ja neuvonta, laadunhallinnan tukeminen sekä kehittämishankkeet ovat tukiohjelman keskeisiä kokonaisuuksia.

Kiitos mielenkiinnostanne!

**HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE**